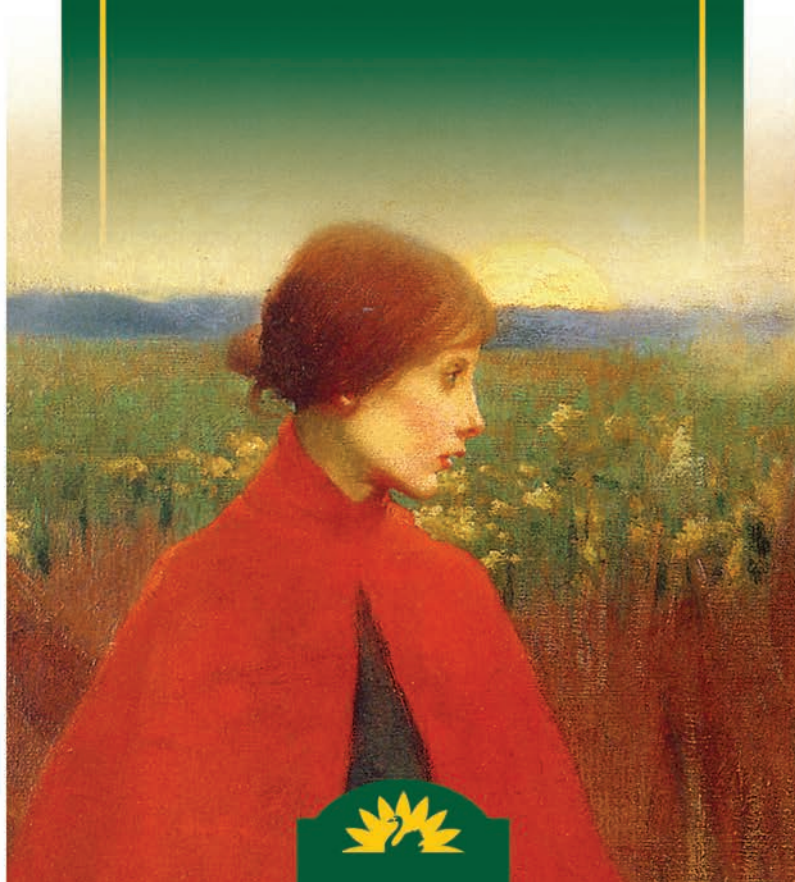

LEDA
CLASIC

Thomas Hardy

TESS
D'URBERVILLE

Redactor: Amalia Segărceanu
Tehnoredactare computerizată: Corina Roncea
Coperta: Walter Riess

Ilustrația copertei reproduce un fragment
din tabloul *The Passing Train* de Marianne Stokes

Thomas Hardy
TESS D'URBERVILLE

Toate drepturile asupra acestei ediții în limba română
sunt rezervate Editurii LEDA, parte componentă
a GRUPULUI EDITORIAL CORINT

ISBN: 978-973-102-330-4

Thomas Hardy

TESS
D'URBERVILLE

Traducere și note de CRISTINA JINGA

Ediția a III-a

TABEL CRONOLOGIC

- 1840 La 2 iunie se naște Thomas Hardy, în comitatul Dorset, în familia unui arhitect. După terminarea școlii, la Dorchester, își continuă studiile la Londra și devine arhitect.
În această perioadă începe să se materializeze pasiunea sa pentru literatură, dar prima încercare de a publica eșuează; primește însă încurajări din partea editorului de a continua munca.
- 1865 Apare primul său articol, *How I Built Myself a House* — *Cum mi-am construit o casă*.
- 1871 Publică primul său roman, *Desperate remedies* — *Remedii disperate*, scris în maniera scriitorului Wilkie Collins, care se bucura de mare popularitate în epocă.
- 1873 Apare romanul *A Pair of Blue Eyes* — *Doi ochi albaștri*.
- 1874 Publică romanul *Far from the Madding Crowd* — *Depart de lumea dezlănțuită*.
O cunoaște pe Emma Gifford, cu care se căsătorește în septembrie.
Începe să publice romane și nuvele, în care se încheagă tot mai mult viziunea sa fatalistă, care supune viețile umane la condiția de personaje aflate în mâinile unui Destin nemilos.
- 1876 Publică romanul *The Hand of Ethelberta* — *Mâna Ethelbertei*.
- 1878 Apare romanul *The Return of the Native* — *Întoarcerea băștinășului*.
- 1880 Publică romanul *The Trumpet Major* — *Gornistul regimentului*.
- 1881 Deși ținut la pat, scrie și apoi publică romanul *A Laodicean* — *Indiferenta*.
- 1882 Apare romanul *Two on a Tower* — *Doi pe un turn*.
- 1886 Apare romanul *The Mayor of Casterbridge* — *Primarul din Casterbridge*.
- 1891 Apare, în foileton, *Tess of the d'Urbervilles* — *Tess d'Urberville*.

- 1894 Publică, în foileton, apoi în volum (1896), *Jude the Obscure* — *Jude neștiutul*.
Apare volumul de nuvele *Life's Little Ironies* — *Micile ironii ale vieții*.
- 1897 Romanul *The Well-Beloved* — *Cel prea-iubit*, mai slab realizat și primit fără entuziasm de critică, îl determină pe Hardy să renunțe la a mai scrie romane.
- 1898 Publică volumul de versuri *Wessex Poems and Other Verses* — *Poezii din Wessex și alte versuri*.
- 1902 Apare volumul de versuri *Poems of the Past and the Present* — *Poezii despre trecut și prezent*.
- 1908 Publică drama epică în versuri *The Dynasts* — *Suveranii*, încheind astfel trilogia începută în 1903.
- 1909 Apare volumul de versuri *Time's Laughingstocks* — *Jucăriile timpului*.
- 1912 Moare soția sa, Emma.
- 1913 Apare culegerea de nuvele și povestiri *A Changed Man, The Waiting Supper and Other Tales* — *Un om schimbat, Cina pregătită și alte povestiri*.
- 1914 Apare volumul de versuri *Satires of Circumstance: Lyrics and Reveries* — *Satire de circumstanță: lirice și reverii*. Hardy se căsătorește cu Florence Dugdale.
- 1928 La 11 ianuarie, Thomas Hardy moare, fiind îngropat la Westminster Abbey. Inima sa este îngropată în cimitirul bisericii Stinsford.

„... Biet nume, atât de hulit!
În inima mea, ca într-un culcuș,
Te voi păstra.”

W. SHAKESPEARE

PARTEA ÎNTÂI

FECIOARA

I

ÎNTR-O SEARĂ, PE LA SFÂRȘITUL LUNII MAI, un om între două vârste se întorcea către casă, de la Shaston spre sătucul Marlott, pe drumul care trecea prin Valea Blakemore sau Blackmoor. Părea nesigur pe picioare și avea tendința ca, în mers, să se abată de la linia verticală, ceea ce îl făcea să nu arate drept, ci înclinat spre stânga. Din când în când, dădea energic din cap, ca în semn de întărire a vreunei păreri, deși nu se gândea la ceva anume. Un coș de ouă gol îi atârna de braț, iar pălăria îi era foarte ponosită — pe borul ei se vedea o porțiune mai tocită, acolo unde omul apuca pălăria când trebuia s-o scoată de pe cap. Mergând așa, la un moment dat se întâlni cu un pastor în vârstă, care, călărind pe o iapă sură, fredona un cântecel de pribegie.

— Bună seara, sfinției tale, spuse omul cu coșul.

— Bună seara, Sir John, răspunse pastorul.

Omul nostru mai făcu vreo doi pași, apoi se opri și se întoarse în loc:

— Nu-i așa, sfinția ta, nu-ți fie cu supărare, că ne-am întâlnit și data trecută, când a fost zi de târg, tot pe drumul ăsta și cam tot pe la ceasul ăsta, iar eu am zis „Bună seara”, și dumneata ai răspuns „Bună seara, Sir John”, ca și acum?

— Ba da, spuse pastorul.

— Și altă dată tot așa, mai înainte, acum aproape o lună?

— Se poate.

— Atunci, mă întreb ce-ai vrut să spui când m-ai numit „Sir John” în toate dățile astea, de vreme ce eu sunt doară Jack Durbeyfield, negustorul ambulant?

Pastorul își aduse calul vreo doi pași mai aproape de el.

— Așa mi-a venit mie, zise el și, după ce șovăi un moment, continuă: Asta vine de la o descoperire de-a mea, pe care am făcut-o nu de mult, pe când adunam date despre genealogii pentru noua istorie a ținutului. Eu sunt pastorul Tringham, anticarul de la Stagfoot Lane. Dumneata chiar nu știi, Durbeyfield, că ești urmașul străvechii familii de cavaleri d’Urberville, care se trag din Sir Pagan d’Urberville, acel renumit cavaler care a venit din Normandia cu William Cuceritorul, după cum stă scris în Cronica abației Battle?

— N-am mai auzit-o până acum, domnule!

— Ba este adevărat... Ridică-ți bărbia o clipă, ca să-ți pot vedea mai bine profilul. Da, ăsta-i nasul lui d’Urberville și obrazul... puțin modificat. Strămoșul dumitale, primul din familie, a fost unul dintre cei doisprezece cavaleri care l-au însoțit pe Lordul de Estremavilla în Normandia, la cucerirea comitatului Glamorganshire. Mai multe vlăstare din familia dumitale au avut domenii prin toată regiunea aceasta a Angliei; numele lor apar în Arhivele Vistieriei Statului, de pe vremea regelui Stephen. În timpul domniei regelui John, unul dintre ei ajunsese destul de bogat cât să-și îngăduie să dăruiască o moșie Cavalerilor Ospitalieri; iar sub Edward al II-lea, strămoșul dumitale Brian a fost invitat la Westminster, să facă parte din Marele Consiliu. Ați decăzut, puțin, pe vremea lui Cromwell, dar nu foarte mult, și, pe timpul domniei lui Carol al II-lea, ați fost numiți Cavaleri ai Ordinului Royal Oak, pentru loialitate. Da, da, au existat generații întregi de Sir John în familia voastră și, dacă titlul de cavaler ar fi fost ereditar ca acela de baron — cum, de altfel, chiar a fost în timpurile vechi, când bărbații erau cavaleri din tată în fiu —, dumneata ai fi fost acum *Sir John*.

— Nu mai spune!

— Pe scurt, încheie pastorul, plesnindu-se cu cravașa peste picior, mai rar așa familie în Anglia!

— Afurisit să fiu dacă mai e alta la fel! zise Durbeyfield. Iar eu, ăsta de acum, am fost an de an oropsit, dat de colo până colo, de parcă n-aș fi fost altceva decât cel mai neînsemnat suflet din parohie... Dar de când se știu toate lucrurile astea despre mine, pastore Tringham?

Venerabila față bisericească îl lămuri că, după cum avea el știință, lumea le uitase cu desăvârșire și abia de se mai putea spune că acestea s-au cunoscut vreodată. Cercetările sale personale începuseră în primăvara trecută, când, în vreme ce se străduia să refacă istoria vicisitudinilor familiei d'Urberville, observase numele lui Durbeyfield pe căruța acestuia și, de atunci, se apucase să caute date despre tatăl și bunicul negustorului ambulant, până ce nu mai avusese nici o îndoială asupra legăturii dintre cele două nume.

— La început, mă hotărâsem să nu te tulbur cu o informație atât de nefolositoare, adăugă el. Totuși, uneori pornirile noastre sunt mai puternice decât judecata. M-am gândit că poate și dumneata știi câte ceva despre aceasta.

— Păi, ce-i drept, am mai auzit, o dată sau de două ori, că familia mea a cunoscut și zile mai bune, înainte de a veni să locuiască în Blackmoor. Dar n-am luat seama la vorbele astea, crezând că vor să însemne faptul că odinioară aveam doi cai, pe când acum avem doar unul. Ce-i drept, am o lingură veche de argint și o pecete veche, dar, Doamne, ce înseamnă o lingură și o pecete?... Și când mă gândesc că eu și toți acești nobili d'Urberville eram de-același sânge, în toată vremea asta! Se zicea că străbunicu' meu avea secretele lui și că nu voia să spună de unde se trăgea... Însă, dacă pot să îndrăznesc, pastore, acum unde ni se înalță fumul, adică vreau să zic acum unde trăim noi ăștia, ai d'Urbervillilor?

— Nu mai trăiți nicăieri. V-ați stins... ca familie de nobili ai ținutului.

— Asta-i rău.

— Da... este ceea ce calpele cronici familiale numesc stinge-re pe linie bărbătească... adică v-ați degradat, ați decăzut.

— Bine, dar unde suntem îngropați?

— La Kingsbere-sub-Greenhill — acolo odihniți, rânduri-rânduri, în cavourile voastre, cu efigiile voastre, sunteți o mulțime sub lespezile de marmură de Purbeck.

— Și unde să fie conacele și moșiile familiei noastre?

— Nu mai aveți nimic.

— Așa? Nici măcar un domeniu?

— Nici unul; cu toate că ați avut cândva cu duiumul, cum am spus, căci familia voastră a avut numeroase ramuri. Aici, în comitat, exista o reședință seniorială de-a voastră la Kingsbere, una la Sherton, una la Millpond, una la Lullstead și una la Wellbridge.

— Și, oare ne vom mai lua vreodată bunurile înapoi?

— Ah!... Asta n-aș putea să spun.

— Și ce ar fi cel mai bine să fac eu, domnule? întrebă Durbeyfield, după o scurtă pauză.

— Oh! nimic, nimic; poate doar să-ți chinui singur cugetul, gândindu-te la „cum au căzut vitejii”¹. Lucrurile acestea pot fi de un oarecare interes pentru istoricul și genealogistul ținutului, dar nimic altceva. Sunt mai multe familii, printre cele ale sătenilor de prin părțile noastre, cel puțin la fel de ilustre. Bună seara!

— Dar, pastore Tringham, nu vrei să vii să bei o halbă de bere cu mine pe chestia asta? Au o bere la butoi destul de bunicică la *Picătura curată* — deși, ce-i drept, nu atât de bună ca la *Rolliver*.

— Nu, mulțumesc, nu în seara asta, Durbeyfield. Iar dumneata deja ai băut destul.

Și, cu acestea, pastorul își văzu mai departe de drum, punându-și întrebarea dacă a făcut bine dezvăluindu-i lui Durbeyfield acest neobișnuit fragment din ceea ce aflase în cercetările sale.

După ce îl pierdu din ochi pe pastor, Durbeyfield mai făcu vreo câțiva pași, cufundat în reverie, apoi se așeză în iarba de pe marginea drumului, punându-și coșul înaintea. Câteva minute mai târziu, pe drum apăru un tânăr, mergând în aceeași direcție

¹ Verset biblic din „Cântarea de jale a lui David pentru Saul și Ionatan” (2 *Samuel*, 1:19 și 27).

pe care o urmasa, la început, și Durbeyfield; acesta din urmă, cum îl văzu, îi făcu un semn cu mâna, iar flăcăul își iuți pasul, apropiindu-se.

— Băiete, ia coșul ăla de jos! Vreau să te duci undeva, cu o mică solie din partea mea.

Flăcăiandrul, subțire ca un țâr, se încruntă.

— Dar cine-oi fi tu, John Durbeyfield, ca să-mi poruncești și să-mi zici „băiete”? Îmi știi numele la fel de bine cum îl știi și eu pe-al tău!

— Zău? Ba nu știi nimic, că tocmai ăsta-i secretul!... Ăsta-i secretul! Acuma fă cum îți spun și du mesajul pe care ți-l încredințez... La urma urmei, Fred, cred că ție ți l-aș putea împărtăși. Secretul este că eu sunt de viță nobilă — numai ce-am descoperit acest lucru, chiar în după-amiaza asta, p.m.!

Și, făcând acest anunț, Durbeyfield, cum ședea el așa jos, se tolăni cu desfătare pe tăpșan, printre margarete.

Flăcăul rămase mut în fața lui Durbeyfield, măsurându-l cu privirea din cap până-n picioare.

— Sir John d'Urberville... Iată cine sunt! continuă omul, culcat. Asta, dacă și cavalerii or fi fost baroni... ceea ce au și fost. Stă scris în istorie totul despre mine. Cunoști vreun loc, băiete, pe nume Kingsbere-sub-Greenhill?

— Mda. Am fost o dată acolo, la târgul de la Greenhill.

— Ei bine, sub biserica aceluia oraș zac...

— Da' nu-i nici un oraș... în locul ăla, vreau să zic. Cel puțin nu era oraș când am fost eu acolo... era o așezare cât palma, s-o cuprinzi dintr-o privire...

— Lasă așezarea, băiete... nu despre asta vorbim noi acum. Sub biserica din parohia de acolo zac strămoșii mei... cu sutele... înveșmântați în zale și cu giuvaeruri... în sicrie ferecate cu plumb, cântărind tone și tone. Nu există alt om în tot comitatul South Wessex care să aibă în familie schelete mai multe și mai nobile decât mine!

— Zău?

— Acuma ia coșul de jos și du-te la Marlott, iar când ajungi la hanul *Picătura curată*, spune-le să-mi trimită neîntârziat un cal

și o trăsură, ca să mă ducă până acasă. Și în trăsură să pună o măsură de rom, într-o sticlură, și s-o treacă pe răboj, în socoteala mea. Iar după ce faci asta, duci coșul la mine acasă și îi spui neveste-mii să lase spălatul rufelor, că nu-i zor să termine, și să aștepte până am s-ajung eu acasă, fiindcă am vești să-i dau.

Cum flăcăul nu se clintea, afișând un aer neîncrezător, Durbeyfield își vârî mâna în buzunar și scoase un șiling, unul dintre puținii pe care îi avea la el.

— Ține, pentru osteneala ta, băiete!

Banul produse o schimbare în atitudinea băiatului.

— Prea bine, Sir John! Mulțumesc! Mai pot face ceva pentru domnia ta, Sir John?

— Să le spui, acasă la mine, că mi-ar plăcea să mănânc la cină... ei bine, niște friptură de miel, dacă au de unde să facă rost... iar dacă nu, atunci niște caltaboș, iar dacă nu se poate nici asta... fie! merge și o tochitură.

— S-a făcut, Sir John!

Băiatul luă coșul și, pe când se pregătea să plece, se auzi muzica unei fanfare venind dinspre sat.

— Ce-i asta? întrebă Durbeyfield. N-o fi în cinstea mea?

— Sunt femeile de la procesiunea de binefacere, Sir John. Și fiica dumitale este printre ele.

— Așa-i!... Chiar uitasem de asta, prins cu gândul la treburi mult mai importante. Ei, dar tocește-ți pingecele până la Marlott, te rog, și comandă trăsura aia, iar eu poate dau o raită, să inspectez procesiunea.

Flăcăul plecă, iar Durbeyfield rămase în așteptare, lungit în iarbă, printre margarete, în asfințitul soarelui. Multă vreme nu mai trecu nimeni pe drum, iar slabele acorduri ale fanfarei aveau să fie singurele sunete omenești care se auzeau în căușul dealurilor întunecate.

II

SATUL MARLOTT SE ASCUNDE printre dealurile dinspre nord-est care mărginesc frumoasa Vale Blakemore sau Blackmoor, despre

care am pomenit mai sus — un ținut izolat, împresurat de dealuri, în general încă nevizitat nici de turiști, nici de pictori peisagiști, deși se află la numai o oră depărtare de Londra.

Cel mai bine este să privești valea de pe culmile dealurilor care o înconjoară — mai puțin, poate, în timpul secetelor de vară. O excursie pe jos, fără călăuză, pe drumeagurile înguste, întortocheate și noroioase și prin văgăunile de pe-aici, pe vreme rea, ți-ar cam putea crea neplăceri.

Acest petic de pământ mănos și adăpostit, în care ogoarele nu sunt niciodată pârjolite de soare și izvoarele nu seacă nicio dată, este străjuit la miazăzi de abruptele creste de calcar ale dealurilor numite Hambledon Hill, Bulbarrow, Nettlecombe-Tout, Dogbury, High-Stoy și Bubb-Down. Călătorul care vine dinspre coastă, după ce ostenește mergând spre miazănoapte vreo douăzeci de mile, pe dealuri calcaroase și prin lanuri de porumb, când ajunge pe buza unei pante, descoperă cu surpriză și încântare plăcerea de a cuprinde cu privirea, desfășurat ca o hartă la picioarele sale, un ținut cu totul deosebit de cel pe care l-a străbătut până acolo. În spatele său sunt dealurile, iar în față razele soarelui luminează niște pajiști atât de largi, încât îi dau priveliștii un aer de nemărginire. Drumurile sunt albe, gardurile vii sunt joase și mustind de sevă, văzduhul este transparent. Aici, în vale, lumea pare să fie construită la o scară mai mică și toate par mai delicate; câmpurile sunt mai curând poienite, atât de mici încât, de la această înălțime, șirurile de garduri vii ce le înconjoară apar privirii ca o plasă, cu fire de un verde întunecat, întinsă peste verdele mai palid al ierbii. Atmosfera de jos, din vale, pare toropită și atât de îmbibată de azuriul cerului, încât ceea ce pictorii numesc plan mijlociu are aceeași nuanță, în vreme ce orizontul de dincolo de el este de cel mai adânc albastru ultramarin. Ogoare cultivate sunt puține și înguste; doar cu mici excepții, priveliștea este o masă întinsă și bogată de iarbă și copaci, îmbrăcând dealurile mai scunde și coborând în văile mai mici pe care le cuprinde cea adâncă. Astfel se înfățișează Valea Blackmoor.

Comitatul acesta prezintă un interes istoric tot atât de mare cât și cel topografic. Valea a fost cunoscută, în timpurile străvechi, sub numele de Pădurea Cerbului Alb, după o ciudată legendă din timpul domniei regelui Henric al III-lea, care povestește cum un anume Thomas de la Lynd a ucis un minunat cerb alb, pe care regele îl prinsese mai întâi, dar îl cruțase, iar Thomas este silit să plătească din greu pentru fapta lui. În zilele acelea, și până nu de mult, ținutul era unul împădurit. Chiar și acum se mai pot vedea urmele înfățișării sale de odinioară, în dumbrăvile cu stejari seculari, în brăurile de arbori de pe costişe și în trunchiurile scorburoase ale copacilor care mai umbresc numeroasele pășuni ale văii.

Pădurile s-au dus, însă câteva obiceiuri vechi, născute la umbra lor, încă au rămas, deși majoritatea s-au păstrat doar într-o formă metamorfozată sau mascată. Așa s-a întâmplat, de pildă, cu dansul din ziua de 1 Mai, pe care îl vom întâlni, în după-ami-aza despre care vorbim, în chip de alai de petrecere sau de „procesiune”, cum i se zicea pe-aici.

Era un eveniment important pentru tinerii locuitori din Marlott, deși semnificația sa originară le scăpa participanților la ceremonie. Specificul său consta mai puțin în menținerea obiceiului străvechi de a merge în procesiune și apoi de a dansa de fiecare dată cu prilejul acestei zilei, cât mai ales în faptul că la procesiune luau parte exclusiv femei. În rândurile bărbaților nu mai aveau loc astfel de serbări sau erau, oricum, mai puțin demne de remarcat, iar, fie din pricina sfielii înnăscute a sexului slab, fie din pricina atitudinii ironice din partea bărbaților din familiile lor, aceste câteva ritualuri de adunare a femeilor, câte se mai păstraseră prin partea locului (în caz că mai existau vreunele și prin alte părți), pierduseră mult din strălucirea și popularitatea de odinioară. Numai femeile din Marlott continuaseră să întrețină cultul Cerealiei¹ locale. Obiceiul dăinuise de-a lungul secolelor — dacă nu ca o ceremonie binefăcătoare, cel puțin ca un soi de serbare consacrată femeilor — și încă mai dăinuia.

¹ Sărbătoare romană în cinstea lui Ceres, zeița grânelor și a fertilității.

Participantele erau, toate, îmbrăcate în veșminte albe — o fericită supraviețuire a obiceiului, de pe vremea când veselie și zilele lunii mai se confundau, de dinainte ca obișnuința de a cumpăni îndelung la toate lucrurile să reducă emoțiile la o senzație monotonă, de mai mică intensitate. Prima parte a manifestării consta în a merge, două câte două, în procesiune, în jurul parohiei. Fantasticul și realul se îngemănau, iar soarele lumina aceste siluete, pe fundalul gardurilor vii înverzite, și al fațadelor caselor, acoperite de plante agățătoare. Deși întregul grup purta veșminte albe, nu găseai două nuanțe de alb asemenea. Unele se apropiau de albul imaculat; altele aveau o paloare albastrie; altele, croite în stil georgian, erau îngălbenite de vreme (probabil zăcuseră împăturate mulți ani de-a rândul) și prinseseră o nuanță lividă.

În plus față de această deosebire în albeața veșmintelor, fiecare femeie sau fată ducea în mână dreaptă o nuielușă de salcie, pe care o decojise, iar în mână stângă, un buchet de flori albe, culese de fiecare în parte după gustul și plăcerea proprie.

În șirul lor se puteau zări și câteva femei de vârstă mijlocie, ba unele chiar și mai vârstnice, cu părul înspicat de fire argintii și cu obraji zbârciți, purtând pecetea nemiloasă a timpului și a necazurilor, apărând cumva grotesc, mai degrabă inutil, în acest mănunchi de tinerețe. Judecând la rece, ai fi avut mai mult de câștigat vorbind cu oricare dintre aceste femei încărcate de griji și de experiență, pe care anii o mânau din ce în ce mai aproape de clipa când avea să mărturisească „Nu-mi mai place să trăiesc”, decât cu vreuna dintre tinerele lor însoțitoare. Dar acum hai să le lăsăm pe cele vârstnice deoparte și să ne ocupăm de cele în al căror piept viața pulsa alert și fierbinte.

Tinerele fecioare reprezentau, într-adevăr, majoritatea grupului, iar creștetele lor, cu păr bogat, reflectau în lumina soarelui toate nuanțele de aur, de antracit și de aramă. Unele aveau ochi frumoși, altele un nas frumos, altele o gură ori o talie frumoasă, dar mai puține, poate nici una, nu erau desăvârșite. Se vedea la ele o nepricepere în a-și rotunji buzele, în această crudă expunere în fața ochiului public scrutător, o stângăcie în

mişcările capului, ca și în a face deosebirea între conștiința de sine și trăsăturile feței, ceea ce dovedea că sunt doar niște naive fete de la țară, neobișnuite cu atâția privitori deodată.

Fiecare în parte și toate laolaltă erau înflăcărate și de altceva decât de soare, de parcă fiecare ar fi avut un mic soare propriu, pentru sufletul său, la care să se încălzească — vreun vis, vreo dragoste, vreo pasiune, sau cel puțin vreo speranță ascunsă și îndepărtată, care, deși nu avea vreun temei, se încăpățâna să pulseze în ele, după cum le stă în fire speranțelor — iată de ce erau toate voioase, iar unele dintre ele de-a dreptul fericite.

Înconjuraseră hanul *Picătura curată* și se abătuseră apoi de la drumul principal, ca să treacă printr-o porțiță către fânețuri, când una dintre femei spuse:

— Doamne Dumnezeu! Ia te uită ce mai poznă, Tess Durbeyfield, acela este taică-tău care se duce acasă cu trăsura!

La această exclamație, o tânără din grup întoarse capul. Era o fată frumoasă și delicată — probabil nu mai atrăgătoare ca altele — dar avea gura ca bujorul, fremătătoare, iar ochii ei mari și nevinovați adăugau un plus de expresivitate culorii și formei acestora. Purta o panglică roșie în păr și era singura din tot grupul alb care se putea lăuda cu o astfel de podoabă bătătoare la ochi. Când fata se întoarse, îl văzu pe Durbeyfield trecând pe drum, tolănit în fundul unei trăsuri de la hanul *Picătura curată*, condusă de o jupâniță vânjoasă, cu părul buclat și cu mânecile rochiei suflecate aproape până la umeri. Aceasta era vesela slujnică a hanului, care, făcând mai toate treburile, era și grăjdar și rândaș totodată. Durbeyfield, lăsat pe spate și cu ochii închiși de desfătare, își flutură mâna deasupra capului și psalmodie fără grabă, accentuând cuvintele:

— Am la Kingsbere un măreț cavou de familie... și străbunii mei, cavaleri, acolo zac în sicrie!

Membrele procesiunii chicotiră, mai puțin fata pe nume Tess, care se roși ca focul la gândul că tatăl său se făcea de rușine în fața lor.

— E obosit, atâta tot, spuse ea grăbit, și a cerut să fie dus acasă, pentru că astăzi calul nostru trebuia să se odihnească.

— Da' de unde, nu fi prostuță, Tess! ziseră însoțitoarele sale. I-a mers și lui negoțul și s-a cinstit din ce-a vândut. Hă, hă!

— Hei, ia vedeți! Nu mai fac nici un pas împreună cu voi, dacă mai faceți vreo glumă pe socoteala lui! strigă Tess și vâpaia din obraji i se întinse pe toată fața și pe gât. În aceeași clipă, ochii i se umeziră, iar privirile i se lăsară în pământ.

Văzând că într-adevăr o răniseră, celelalte tăcură și ordinea se restabili. Mândria nu-i îngădui lui Tess să-și întoarcă din nou capul, să vadă ce gând avea tatăl său, dacă avea într-adevăr vreunul. Și, cu acestea, porni împreună cu restul grupului către pajiștea împrejmuată, unde urmau să danseze pe iarbă. În scurt timp ajunseră și fata își regăsi stăpânirea de sine, începând să-și atingă în glumă vecina cu nuielușa și să vorbească așa ca de obicei.

În acest moment al vieții sale, Tess Durbeyfield era ca un potir plin de emoții, încă neîntinate de experiență. Vorbea puternic în dialect, în ciuda învățaturii primite la școala din sat, caracteristica intonației dialectului pentru acest comitat fiind o pronunție cu gura potrivită aproximativ ca pentru rostirea silabei „ur”, probabil mai expresivă decât oricare alta din vorbirea umană. Buzele foarte roșii ale lui Tess, țuguiate, ca rezultat al rostirii silabei cu pricina de mic copil, păreau că abia și-au stabilit forma definitivă, iar buza de jos avea un fel aparte de a împinge partea de mijloc a buzei de sus, când gura se închidea după vreun cuvânt.

În toată înfățișarea fetei încă mai stăteau ascunse trăsăturile copilăriei. În timp ce mergea, în ciuda promițătorului său farmec de femeie, din când în când mai puteai întrezări aerul fetei de doisprezece ani trecându-i peste obraji, ori pe cel al fetei de nouă ani, în sclipirile ochilor, ba chiar și pe cel al fetei de cinci ani, fluturând peste rotunjimile gurii sale.

Totuși, puțini observau acest lucru și încă și mai puțini țineau cont de el. Unii, în special străinii, se uitau lung după ea când o întâlneau și, fascinați de prospețimea sa, rămâneau în loc întrebându-se dacă o vor mai vedea vreodată. Acum însă, pentru

mai toată lumea, Tess era doar o veselă și încântătoare fată de la țară, nimic mai mult.

Nu se mai gândea nimeni la Durbeyfield, trecând în carul său triumfal condus de o rândășiță, iar procesiunea, o dată intrată în grădina destinată petrecerii, începu dansul. Cum nu existau reprezentanți ai celuilalt sex printre ele, fetele dansară, la început, una cu alta, dar, pe la ceasul încheierii muncii, bărbații din sat, împreună cu vreo câțiva pierde-vară și alți vreo câțiva trecători, înconjurară pajiștea, dând semne că ar vrea să intre în vorbă pentru a deveni parteneri la joc.

Printre acești privitori interesați se aflau și trei tineri de familie bună, purtând pe umeri câte un rucsac mic, strâns în curele, și câte un baston solid în mână. Asemănarea generală dintre ei și vârstele lor apropiate dădeau de înțeles că ar fi frați, ceea ce și erau. Cel mai mare dintre ei purta, cum se cuvine unui diacon, o redingotă încheiată până sus, o cravată albă și o pălărie cu boruri înguste, iar cel de-al doilea părea student. Înfățișarea celui de-al treilea și cel mai tânăr dintre ei cu greu te-ar fi lămurit cu ceva despre caracterul său; în orice caz, avea un aer de om liber și nestrunit, în privirile ochilor și în portul veșmintelor, sugerând că încă nu intrase pe făgașul rutinei meseriei. Că era nestatornic în ce făcea, încercând să învețe despre ceva și despre toate, de-a valma, era tot ce se putea ghici despre el.

Acești trei frați le spuneau celor cu care făceau întâmplător cunoștință că își petrec Rusaliile într-o călătorie pe jos, prin Valea Blackmoor, și că acum se îndreptau spre sud-vest de târgușorul Shaston, care, la rândul lui, se afla la nord-est de Marlott.

Tinerii se sprijiniră și ei de poarta dinspre drum a pajiștii, întrebându-i pe ceilalți ce însemnau dansul acela și fetele în veșminte albe. Cei doi frați mai în vârstă erau hotărâți să nu zăbovească mai mult de-o clipă; dar spectacolul unui stol de fete dansând fără parteneri—bărbați păru să-l amuze pe cel de-al treilea și îl făcu să nu se mai grăbească să plece. Își dezlegă rucsacul, și-l rezemă împreună cu bastonul de marginea gardului și deschise poarta.

— Ce vrei să faci, Angel? întrebă cel mai mare.

— Am chef să intru și să petrec nițel cu ele. Hai să intrăm toți trei — de ce nu? Măcar pentru două minute... n-o să ne ia mai mult!

— Nu, nu, e o prostie! spuse cel dintâi. Să dansăm în ochii lumii cu o ceată de fetișcane de la țară — imaginează-ți ce-ar mai fi dacă ne-ar vedea cineva cunoscut! Hai să mergem, altfel o să se întunece înainte să ajungem la Stourcastle și nu mai există vreun loc mai aproape unde să putem dormi; de altminteri, trebuie să mai dăm gata un capitol din *O ripostă la agnosticism* înainte de culcare, că doar nu m-am ostenit degeaba să car cartea după mine.

— Bine, de acord. Atunci, nu vă mai opriți să m-așteptați... o să vă prind din urmă, pe tine și pe Cuthbert, în cinci minute... Pe cuvântul meu de onoare, Felix!

Cei doi frați mai mari, fără să fie pe deplin împăcați că îl lăsau acolo, își văzură de drum, luând și rusacul fratelui mai mic, ca să-i vină mai ușor acestuia când avea să-i prindă din urmă. Între timp, mezinul intrase în grădină.

— Mare păcat, spuse el curtenitor către vreo două sau trei fete din apropiere, de îndată ce muzica se opri puțin. Unde vă sunt partenerii, dragele mele?

— Nu și-au terminat încă munca, răspunse una dintre cele mai îndrăznețe. Trebuie să sosească dintr-o clipă într-alta. Până atunci, n-ați vrea să ne fiți dumneavoastră partener, domnule?

— Bineînțeles că vreau. Dar ce să fac de unul singur la atât de multe fete?

— Tot e mai bine unul decât nici unul. Dacă vedeți că ne lăsăm așa pe tânjală, e tocmai pentru că suntem nevoite să dansăm noi între noi, căci n-are cine să ne strângă în brațe! Hai, alegeți și culegeți, domnule!

— Sst!... Nu întinde coarda! spuse o fată mai timidă.

Tânărul, astfel invitat, își trecu privirile peste întreg grupul și încercă să facă o alegere. Însă, între atâtea fete necunoscute nu se putea hotărî, așa că o luă pe cea dintâi care îi veni la îndemână, alta decât fata care-i vorbise și care se aștepta să fie ea

aleasa, și alta decât Tess Durbeyfield. Așadar, nici arborele genealogic, nici scheletele ancestrale, nici arhivele monumentale, nici trăsăturile specifice neamului d'Urberville, nimic nu îi veni în ajutor lui Tess în bătaia pentru existență, nici măcar cât să atragă spre ea un partener de dans, care s-o remarce din toată adunarea de țărăncuțe de rând. Iată cât face sângele normand, fără sprijinul victorian!

Numele fetei care le eclipsase pe celelalte nu ni s-a transmis, dar de bună seamă că a fost invidiată de restul, pentru că a fost cea dintâi care s-a bucurat de plăcerea unui partener în seara aceea. Numai că puterea exemplului i-a îmboldit pe tinerii satului, care nu se grăbiseră să intre pe poartă cât timp nici un străin nu le stătuse în cale, să se înghesuie acum, și, curând, perechile de fete au fost înlocuite de perechi de fete și flăcăi, astfel încât nici cea mai ștearsă femeie din grup n-a mai fost silită să danseze în chip de partener pentru altă fată.

Când orologiul bisericii bătu, studentul, care uitase de toate, spuse deodată că trebuie să plece, fiindcă trebuia să-și prindă din urmă tovarășii. În clipa în care se desprindea dintre dansatori, privirile îi căzură pe Tess Durbeyfield, ai cărei ochi mari, ca să spunem adevărul, exprimau un vag reproș că n-o alesese pe ea. Și lui îi păru rău de faptul că, din pricina sfiiciunii fetei, n-o remarcase de la început și, cu acest gând în minte, părăsi poienița.

Din pricină că zăbovise cam mult, porni s-alerge în josul dealului, către apus, și, curând, străbătuse valea și urca pe următoarea pantă.

Nu-i ajunsese încă pe frații săi, dar se opri să-și tragă răsuflarea și se uită înapoi. Putu zări rochiile albe ale fetelor pe pajiștea înverzită, rotindu-se în cerc, la fel ca atunci când se aflase printre ele. Se părea că îl uitaseră deja.

Toate, în afară de una singură, probabil. Această siluetă albă stătea deoparte, singură, lângă gard. După felul în care stătea, el știu că trebuia să fie copila aceea drăguță, cu care nu dansase. Oricât de neînsemnat era acest lucru, el simți, instinctiv, că o rănise cu neatenția lui. Își dori s-o fi invitat pe ea la dans; își dori

s-o fi întrebat cum o cheamă. Era atât de modestă, atât de expresivă, arăta atât de gingașă în rochia sa subțire și albă, încât tânărul simți că se purtase prosteste.

Cu toate acestea, nu mai putea îndrepta nimic și, întorcându-se, își impuse un pas vioi și își alungă din minte acest subiect.

III

CÂT DESPRE TESS DURBEYFIELD, ea nu reuși să-și smulgă întâmplarea din minte cu tot atâta ușurință. Nu mai simți tragere de inimă să danseze multă vreme, deși ar fi putut găsi parteneri din belșug. Dar, vai! Aceștia nu vorbeau la fel de frumos ca tânărul străin. Abia când razele soarelui îi topiră din vedere silueta din ce în ce mai îndepărtată a tânărului care urca dealul, ea își scutură tristețea și primi să danseze cu cel care o invita în acel moment.

Rămase cu tovarășele sale până pe înserat, luând parte chiar cu înflăcărare la joc, deși, având inima încă neatinsă de fiorul dragostei, se bucura numai și numai de plăcerea dansului. Prea puțin bănuia, atunci când vedea „duioasele chinuri, amăruia dulceață, durerea plăcerii și tristețea încântătoare” ale acelor fete care fuseseră curtate și câștigate, că și ea ar putea simți la fel. Întrecerile și sfada dintre flăcăi pentru a-i obține mâna ca parteneră la o gigă¹ erau doar o distracție pentru ea, nimic mai mult; iar când flăcăii se aprindeau prea tare, îi respingea.

Ar fi stat până mai târziu, dar ciudata apariție și purtarea de mai devreme a tatălui său îi reveni în minte, făcând-o să se îngrijoreze. Și, întrebându-se ce i se putuse oare întâmpla, se desprinsе din grupul dansatorilor, îndreptându-și pașii către capătul satului, unde se afla căsuța părintească.

Când se apropiase la vreo câteva zeci de pași de casă, îi ajunseră la urechi alte sunete ritmice decât cele pe care tocmai le părăsise — o muzică pe care o cunoștea cât se poate de bine. O

¹ Vechi dans popular englezesc, vioi și săltăreț.

suită de păcănituri regulate venind din casă, provocate de legănarea puternică a unei albiei de rufe pe o podea de piatră, mișcare căreia o voce feminină îi ținea tactul, cântând, într-un ritm săltăreț, melodia populară, la mare preț pe atunci, „Vaca bălțată”:

*Am văzut-o stând jo-os, colo în crâ-ângul înver-zi-it
Vino, iubito! și-o să-ți spun eu unde-i de găsit!*

Păcănitul albiei de rufe și cântarea încetau pentru un moment, amândouă deodată, și o exclamație emisă pe cel mai înalt ton lua locul melodiei:

— Dumnezeu să aibă-n pază ochisorii tăi ca diamantele! Și obrații tăi dolofani! Și gurița ta ca o cireășă! Și pulpele tale de îngerăș! Și fiecare părticică din trupușorul tău binecuvântat!

După această invocație, legănatul și cântecul reîncepeau, iar „Vaca bălțată” răsună ca și mai înainte. Astfel stăteau lucrurile în momentul în care Tess deschise ușa și se opri pe rogojina de la intrare, ca să privească mai bine scena.

Interiorul casei, în ciuda melodiei care se auzea, îi strânse fetei inima cu o nespusă tristețe. De la veselie sărbătorească din poienită — costumele albe, buchetele de flori, nuielușele de salcie, rotirile dansului pe iarbă, străfulgerarea unui tandru sentiment către tânărul străin — la deprimarea veștedă a acestui tablou, luminat de o singură lumânare, vai! ce deosebire! Pe lângă contrastul izbitor, simți fiorul mustrării de conștiință pentru faptul că nu se întorsese mai curând, ca să-i ajute mamei la treburile casei, în loc să se răsfete zăbovind pe afară.

Maică-sa stătea la fel cum o lăsase Tess, înconjurată de copii, aplecată, ca în fiecare zi de luni, peste rufele care, ca de obicei, iar zăceau de-o săptămână neterminate. Din albia aceea ieșise, în ajun — și Tess simți un crud val de căință — rochia cea albă pe care o purta ea acum, pe care mama sa i-o spălase și i-o călcase, cu mâinile ei, și pe care ea o înverzise la poale, cu atâta nebagare de seamă, vânturându-se prin iarba umedă.

Ca de obicei, doamna Durbeyfield stătea cu un picior vârat sub albie și împingea cu celălalt leagănul celui mai mic dintre prunci. Leagănul îndeplinise grele misiuni, ani de-a rândul, purtând povara atâtor copii pe dalele de piatră ale încăperii, încât tâlpicile de balansoar se tociseră aproape de tot și, prin urmare, o smucitură puternică acompania fiecare balans al pătuțului, azvârlind copilul dintr-o parte într-alta ca pe o suveică de la războiul de țesut. În vremea asta, doamna Durbeyfield, înflăcărată de cântecul său, împingea în leagăn cu toată energia care îi mai rămăsese, după ce ziua întreagă stătuse în aburii rufelor fierte și cu mâinile în clăbuc.

Tranc-tranc! tranc-tranc! se hurduca leagănul. Flacăra lumânării crescuse de la sine, apoi începu să salte în sus și în jos. Apa se scurgea de pe coatele femeii, care își grăbi cântecul către finalul versului, în timp ce își privea fiica. Chiar și acum, împovărată cu atâția copii mici, Joan Durbeyfield îndrăgea cu pasiune muzica. Nici o melodie nu se auzea prin Valea Blackmoor fără ca mama lui Tess să n-o prindă din zbor, în cel mult o săptămână.

Din trăsăturile femeii încă mai radia, deși slab, ceva din prospețimea, ba chiar din frumusețea sa din tinerețe, ceea ce te ducea cu gândul că nurii cu care se putea lăuda Tess erau, în mare parte, o zestre de la mama sa și, prin urmare, nu aveau nimic nobiliar sau istoric.

— Să legăn eu copilul în locul tău, mamă? întrebă fata cu blândețe. Sau să îmi scot rochia bună și să te ajut să storci rufe? Credeam că le-ai terminat de mult.

Doamna Durbeyfield n-o cicăli pe Tess fiindcă lăsase treburile casei pe seama sa atâta vreme. Într-adevăr, Joan o dojenea rareori și aproape niciodată din astfel de motive, resimțind prea puțin lipsa ajutorului din partea lui Tess, căci metoda sa instinctivă de a se elibera de treburi consta în a le amâna. În seara aceasta, mai ales, părea mai bine dispusă ca oricând. Există o visare, o preocupare, o ardoare în privirea mamei, pe care fiica sa nu o putea pricepe.

— Ei bine, mă bucur c-ai venit! zise mama, de îndată ce ultima notă din cântec i se stinse pe buze. Voiam să mă duc să-l aduc

acasă pe tatăl tău, dar, mai mult decât atât, voiam să-ți spun ce s-a întâmplat. O să fii foarte mândră, păpușica mea, când o să afli!

Doamna Durbeyfield vorbea, de obicei, în dialect — fiică-sa, care studiasse la Școala Națională sub îndrumarea unei doamne cu pregătire londoneză, vorbea două graiuri: dialectul, acasă, mai mult sau mai puțin, și engleza propriu-zisă, în afara casei, cu persoanele de condiție bună.

— S-a întâmplat ceva cât am fost eu plecată? întrebă Tess.

— Da!

— Are vreo legătură cu faptul că tata s-a făcut de râs luând trăsura azi după-masă? Și, mă rog, ce l-a apucat? Am crezut că intru în pământ de rușine!

— Face și asta parte din bucuria cea mare! S-a descoperit că suntem cei mai mari nobili din întreg ținutul — cu strămoși care au trăit cu mult înainte de vremea lui Oliver cel Ursuz — cam de pe vremea păgânilor turci —avem și monumente, și cavouri, și coifuri, și blazoane, și Dumnezeu le mai știe pe toate! Pe vremea Sfântului Carol am fost făcuți Cavaleri ai Ordinului Royal Oak, iar numele nostru adevărat este d'Urberville... Nu simți că te umpli de mândrie? De-aia tatăl tău a venit acasă cu trăsura, nu pentru că ar fi băut, cum a crezut lumea.

— Îmi pare bine s-aud asta... Dar o să ne-ajute asta la ceva, mamă?

— Oh, da! Numai gândește-te ce lucruri mari se vor trage de-aici. Fără îndoială că o puzderie de oameni de același rang cu noi se vor grăbi să ne vadă. Vor veni pe la noi cu trăsurile lor, de îndată ce se va duce vestea. Tatăl tău a aflat-o pe drum, de la Shaston spre casă, și mi-a înșirat tot neamul, de la obârșie.

— Unde este tata acum? întrebă Tess dintr-o dată.

Mama sa, ocolind răspunsul, îi turui despre alte lucruri, fără legătură.

— Azi s-a dus la Shaston, ca să-l vadă doctorul. Nu are nici un fel de ftizie, se pare. Are grăsime în jurul inimii, a zis el. Uite, inima lui e cam așa...

Și Joan Durbeyfield, în timp ce vorbea, își îndoi degetul mare și arătătorul în formă de litera C, împungând aerul din centru cu celălalt arătător.

— „În momentul de față”, i-a zis el tatălui tău, „inima dumitale este înconjurată pe aici și pe aici, dar spațiul ăsta este încă deschis”, a zis. „De îndată ce-o să se unească și părțile astea, așa...” — și doamna Durbeyfield își uni degetele, figurând un cerc complet — „te vei stinge ca o lumânare, domnule Durbeyfield”, a zis. „O mai poți duce și zece ani, dar, la fel de bine, te poți curăța și în zece luni sau în zece zile.”

Tess părea speriată. Adică, se putea ca tatăl său să treacă în grădina veșniciei, cu toată mărirea aceasta subită de rang!

— Dar unde este acum? întrebă ea din nou.

Maică-sa îi aruncă o privire dezaprobatore.

— Acuma nu te supăra! Bietul om... s-a simțit atât de frânt, după ce-a trăit înălțarea sufletească la veștile pastorului, că s-a dus până la *Rolliver*, acum vreo jumătate de oră. Chiar avea nevoie să mai prindă puteri pentru ziua de mâine, cu încărcătura aia de stupi pe care trebuie s-o predea, fie că e, fie că nu e de familie bună. Trebuie să plece cu puțin după miezul nopții, căci e o cale atât de lungă.

— Să prindă puteri! zise Tess ridicând tonul, cu lacrimile izvorându-i din ochi. Oh, Doamne! Să mergi într-o crâșmă ca să prinzi puteri! Și tu i-ai ținut isonul, mamă!

Păru că toată încăperea se umple de reproșul și mâhnirea sa, întinzându-se și punând la respect și mobilierul, și lumânarea, și copiii care se jucau pe-acolo, și pe mama sa.

— Ba nu, spuse aceasta din urmă cu arțag, nu i-am ținut isonul! Te-am așteptat pe tine, să rămâi tu să ai grijă de casă, până mă duc să-l aduc!

— Mă duc eu!

— O, nu, Tess! Lasă, n-are nici un rost!

Tess nu stăruia. Știa ce însemna împotrivirea mamei sale. Haina și boneta doamnei Durbeyfield fuseseră deja așezate, cu siretenie, pe un scaun de lângă ea, pregătite pentru escapada

plănuită, misiune de care Joan se văita doar de formă, căci, de fapt, și-o dorea.

— Să duci *Îndrumarul complet al ghicitului* în magazie, continuă Joan, ștergându-și grăbită mâinile și îmbrăcându-se.

Îndrumarul complet al ghicitului era un volum gros și vechi, care stătea pe masă, la îndemâna ei, și atât de ros de cât fusese purtat prin buzunare, încât marginile se micșoraseră până la litere. Tess îl luă în mână, iar maică-sa ieși.

Să meargă până la han, pentru a-și aduce acasă soțul motorol, era pentru doamna Durbeyfield una dintre puținele sale plăceri, în mizeria și harababura de zi cu zi a creșterii copiilor. Să-l găsească la *Rolliver*, să stea cu el acolo vreun ceas sau două, alungându-și din minte orice gând sau grijă față de copii în tot acest răstimp, erau momente care o făceau fericită. I se părea că un soi de aură, o strălucire târzie se răspândea atunci peste viață. Necazurile și alte crude realități căpătau o imaterialitate metafizică, destrămându-se pentru a lăsa loc numai procesului mental de contemplare senină, și încetau să mai aibă apăsătoarea concretețe care îi măcina trupul și sufletul. Cei mici, nemaifiindu-i sub ochi, păreau mai degrabă niște anexe strălucitoare și dorite, și nu altminteri; iar întâmplările din viața de zi cu zi, privite de la această distanță, păreau chiar nostime și pline de veselie. Atunci se simțea aproape la fel cum se simțise pe când stătea alături de actualul său soț, în același loc, pe vremea când el îi făcea curte, iar ea închidea ochii la defectele sale de caracter și îl privea doar în înfățișarea sa ideală, de îndrăgostit.

Rămasă singură cu frații mai mici, Tess se duse mai întâi în magazie cu *îndrumarul ghicitului* și-l îndesă între paele acoperișului. O ciudată teamă idolatră a mamei sale față de această carte soioasă o împiedica s-o țină vreodată peste noapte în casă — de aceea era dusă înapoi, de fiecare dată după ce fusese consultată. Între mamă, cu noianul său de credințe învechite în superstiții, în ziceri populare și în balade transmise din generație în generație, și fiica sa, cu educația de la Școala Națională și cunoștințele generale primite sub oblăduirea unui program național modern, exista o prăpastie de vreo două sute de ani în

modul de a înțelege lucrurile. Când se aflau împreună, parcă se întâlneau două ere: iacobină și victoriană.

Întorcându-se de la magazie, pe poteca din grădină, Tess se întreba ce oare dorise mama ei să afle din cartea cu pricina, tocmai în ziua aceasta. Bănuia că avusese legătură cu recenta descoperire a vechimii ancestrale a familiei, dar nu avu cum să ghicească faptul că fusese consultată în special cu privire la ea însăși. Renunțând să-și mai bată capul cu aceste gânduri, fata își făcu de lucru stropind rufe care se uscaseră peste zi, ajutată de fratele ei de nouă ani, Abraham, și de sora sa, Eliza-Louisa, de doisprezece ani și jumătate, căreia îi ziceau Liza-Lu, frații mai mici fiind deja la culcare. Era o diferență de patru ani și mai bine între Tess și următorul copil al familiei, cei doi frați care ar fi trebuit să umple acest gol murind la scurt timp după naștere. Această diferență îi impunea lui Tess o atitudine maternă și responsabilă față de frații ei. După Abraham, urmau încă două fete, Hope și Modesty, apoi un băiețel de trei anișori și, în sfârșit, nou-născutul, care tocmai împlinise un an.

Toate sufletele acestea fragede erau pasageri pe arca lui Durbeyfield — în întregime dependenți de judecata celor doi Durbeyfield maturi, în ceea ce privea distracția, nevoile, sănătatea, ba chiar existența lor însăși. Dacă, așadar, capii familiei Durbeyfield alegeau să navigheze pe marea strâmtorării, a nenorocirii, a foametei, a bolii, a dezonoarei sau a morții, tot într-acolo era constrânsă și această jumătate de duzină de mici prizonieri să navigheze, laolaltă cu ei — șase ființe neajutorate, care nu fuseseră niciodată întrebate dacă voiseră cumva să se nască și, cu atât mai puțin, dacă își doriseră viața în niște condiții atât de grele precum acelea în care se treziseră aruncați, în nevolnicia familiei Durbeyfield. Unii oameni se întreabă dacă poezii, a căror filosofie este socotită în zilele noastre la fel de profundă și demnă de crezare pe cât le este și cântecul de proaspăt și pur, sunt îndreptățiți să vorbească despre „voința divină a Naturii”.

Se făcuse târziu, dar nici tatăl, nici mama nu se arătau. Tess se uita din prag după ei, călătorind cu mintea prin Marlott. Satul

își închidea obloanele. Lumânări și lămpi se stingeau pretutindeni, iar ea aproape că-l zărea cu ochii minții pe cel care le stingea și mâna lui întinsă.

Dacă maică-sa spusese că pleacă să-l aducă pe taică-său, aceasta însemna încă o persoană de adus acasă. Tess socoti că un om cu sănătatea șubredă, care își pusese în gând să pornească la drum înainte de ora unu dimineața, n-ar fi trebuit să fie la han, la o oră așa de târzie, sărbătorindu-și străvechiul sânge nobil.

— Abraham, zise ea către fratele său mai mic, pune-ți pălăria — nu ți-e frică, nu-i așa? Și dă o fugă până la *Rolliver* să vezi ce s-a întâmplat cu tata și cu mama.

Băiatul sări sprinten de pe scaun și deschise ușa, dispărând în noapte. Se scurse încă o jumătate de oră; nici bărbatul, nici femeia, nici copilul nu se mai întoarseră. Abraham, ca și părinții săi, părea să fi fost ademenit și prins în mrejele hanului.

— Trebuie să mă duc eu, zise ea.

Așadar, Liza-Lu merse la culcare, iar Tess, încuindu-i pe toți în casă, porni la drum prin întuneric — un drum plin de hârtoape, care nu-ți îngăduia să te grăbești, o uliță croită mai înainte ca vreo palmă de pământ să fi fost prețuită în bani, și pe când ceasul cu o singură limbă era suficient pentru împărțirea unei zile.

IV

HANUL LUI ROLLIVER, singura berărie din capătul acesta al lungului și dezlânatului sat, se putea fâli doar cu o autorizație de consumare a băuturilor alcoolice la domiciliu; ca atare, fiindcă nimeni nu avea voie, după lege, să bea în local, toată înlesnirea fățișă pentru consumatori era strict mărginită la o scândură mică, de vreo șase inci¹ lățime și vreo doi iarzi² lungime, fixată de parii gardului cu bucăți de sârmă, astfel încât să închipuie o tejghea. Pe scândura aceasta, străinii însetați își așezau halbele, în vreme ce stăteau în drum și beau, aruncând drojdia rămasă în

¹ Un inci = 2, 54 cm.

² Un iard = 0,914399 m.

praful drumului, după modelul Polineziei¹, și tânjind să poată avea un loc înăuntru, unde să stea să se odihnească.

Asta, pentru străini. Dar mai erau, de asemenea, și clienții de prin partea locului, care nutreau aceeași dorință — și unde există dorință, există și soluție.

Într-un dormitor spațios de la etaj, a cărui fereastră era camuflată bine cu un șal gros de lână, pe care doamna Rolliver, hangița, nu-l mai purta de mult, se adunaseră, în seara aceasta, aproape douăsprezece persoane, toate în căutare de băutură și de uitare — cu toții locuind în vecinătatea localului din capul satului Marlott și fiind clienți obișnuiți ai acestui adăpost. Nu doar distanța până la *Picătura curată*, taverna cu autorizație completă, aflată la celălalt capăt al răzlețitului sat, făcea acel local practic de nevizitat pentru localnicii din acest capăt. O problemă încă și mai serioasă era calitatea băuturii, care le întărise ideea că era mai bine să bei cu Rolliver, într-un colț pe acoperiș, decât cu hangiul celălalt, într-o casă mare².

În odaie se afla un pat amărât, cu baldachin, care îngăduia mai multor persoane să stea așezate, adunate împrejurul acestuia, pe trei laturi; încă vreo doi oameni stăteau cocoțați pe un scrin, un altul se odihnea pe o laviță de stejar cioplit, alți doi pe spălător, alți doi pe tronul de noapte — și toți se simțeau în largul lor. Stadiul dispoziției spirituale la care ajunseseră oaspeții, la ora aceea, era unul în care sufletele lor nu-și mai încăpeau în piele și își răspândeau, prietenoase, personalitatea prin întreaga încăpere. În desfășurarea acestui proces, odaia și mobilierul deveniseră din ce în ce mai demne și mai dătătoare de desfătare, șalul atârnat de fereastră se înnobilase, apărând ca o draperie scumpă, mânerele de alamă ale scrinului păreau ciocănelele aurite ale ușilor aristocraților, iar stâlpii ciopliți ai patului păreau să aibă o înrudire cu magnificii stâlpi ai Templului lui Solomon.

¹ În sensul unei spuze de insule micițe.

² Aluzie la unul dintre proverbele lui Solomon: „Mai bine să locuiești într-un colț pe acoperiș, decât cu o nevastă gălcevitoare într-o casă mare” (*Proverbe*, 25 : 24).

Doamna Durbeyfield, care pornise grăbită după despărțirea de Tess, deschisese ușa de la intrare, traversase încăperea din capul scării de jos, unde era beznă, și descuiase apoi ușa scării, ca o persoană ale cărei degete știau foarte bine chichițele încuierii. Urcușul scării scârțâitoare îi luă ceva timp, iar chipul său, când pătrunse în lumina de deasupra ultimei trepte, fu întâmpinat de toate privirile grupului aflat în dormitor.

— Au venit la mine câțiva buni prieteni și i-am poftit să le fac cinste cu prilejul procesiunii de azi! exclamă hangița la auzul pașilor pe scară, cu aceeași limbuție de copil care-și repetă catehismul, aruncând, în același timp, o otheadă pe trepte în jos. Ah! dumneata erai, doamnă Durbeyfield! Doamne, ce m-ai speriat! Am crezut că este vreunul din jupânii trimiși de cârmuire.

Doamna Durbeyfield fu bine primită, cu priviri și salutări din cap din partea celor adunați acolo, și se îndreptă către locul unde stătea bărbatul său. Acesta îngâna, ca pentru sine, cu voce joasă:

— Eu sunt... un nobil la fel de adevărat ca... oricare de aici sau dintr-altă parte! Am un măreț cavou de familie la Kingsbere-sub-Greenhill și schelete mai de soi ca oricare altul... din întregul Wessex!

— Să-ți spun ce mi-a trecut prin minte, în legătură cu asta... un plan minunat! îi șopti veselă nevastă-sa. Hei, John, nu mă mai vezi?

Îl înghionti cu cotul, în vreme ce el, uitându-se dincolo de ea, ca prin geamul unei ferestre, își continua refrenul.

— Mai încet! Nu mai cânta așa de tare, omule, spuse hangița. Dacă trece vreunul dintre oamenii cârmuirii și-mi ridică autorizația?

— Bănuiesc că v-a spus ce ni s-a întâmplat? întrebă doamna Durbeyfield.

— Da... într-un fel. Credeți că e rost de ceva bani?

— Ah, ăsta-i tot clenciul! spuse Joan Durbeyfield cu înțelepciune. Oricum, e bine să te înrudești cu oameni care au trăsură, chiar dacă tu nu te plimbi cu vreuna.

Își coborî apoi vocea cu care vorbise pentru ceilalți și continuă în șoaptă, către bărbatul ei:

— M-am tot gândit, de când ai adus vestea cea mare, că există o nobilă doamnă bogată, pe nume d'Urberville, dincolo de Trantridge, la marginea Pădurii Chase.

— Cum, ce spui?

Ea repetă informația.

— Doamna aceea trebuie să fie ruda noastră, zise ea. Și m-am gândit s-o trimitem pe Tess să-i ceară să recunoască înrudirea.

— Da, îmi amintesc și eu, acum, când îmi spui tu, că într-adevăr *există* o doamnă cu numele ăsta, zise Durbeyfield. Pastorul Tringham nu s-a gândit la asta... Dar doamna aceea nu-i nimic pe lângă noi... face parte dintr-o ramură mai tânără din familia noastră care, fără îndoială, nu scoboară până la vremea regelui normand.

Discutând despre această problemă, nici unul dintre cei doi nu îl observară, preocupați cum erau, pe micul Abraham, care se strecurase în odaie și aștepta un prilej potrivit ca să le ceară să se întoarcă acasă.

— Este bogată. Și cu siguranță o s-o bage în seamă pe fată, continuă doamna Durbeyfield. Ceea ce o să fie un lucru foarte bun. Nu văd de ce două ramuri ale aceleiași familii nu s-ar vizita.

— Da, și cu toții vom cere să ne recunoască drept rudele ei! spuse Abraham cu însuflețire, de sub baldachin. Și cu toții o să mergem s-o vizităm, când Tess o să se ducă să stea cu ea; și o să ne plimbăm cu trăsura ei și o să purtăm hainele de duminică!

— Cum ai ajuns aici, copile? Ce prostii tot îndrugi tu acolo?! Du-te de aici și te joacă pe scări până când tăticul și mămica vor fi gata!... Ei bine, Tess ar trebui să se ducă la această membră a familiei noastre. Cu siguranță că îi va câștiga inima doamnei — se pricepe Tess. Și, foarte probabil, ea i-o va prezenta vreunui nobil gentleman, care se va căsători cu fata. Vezi, am avut dreptate, știam eu!

— De unde?

— I-am cercetat soarta după *Îndrumarul ghicitului* și a ieșit tocmai acest lucru!... Ar fi trebuit să vezi ce frumușică era Tess astăzi!... Are o piele fină, ca o ducesă.

— Fata ce-a zis despre plecarea ei?

— N-am întrebat-o. Încă nu știe că există o astfel de doamnă, rudă cu noi. Dar cu siguranță că doamna o să aranjeze lucrurile pentru o căsătorie strălucită și ea nu va spune nu.

— Tess e ciudată.

— Da, dar până la urmă o poți da pe brazdă. Las-o pe mâna mea!

Cu toate că această conversație se desfășura între patru ochi, destule amănunte ajunseră și la urechile celor din jur, atât cât să-i facă să priceapă că soții Durbeyfield aveau acum alte lucruri mai importante de vorbit decât oamenii de rând și că lui Tess, drăguța lor fiică mai mare, i se rezervau perspective deosebite.

— Tess este într-adevăr o bucatică bună, mi-am zis eu astăzi, când am văzut-o zburdând pe pajiște împreună cu celelalte fete — aruncă unul dintre băutorii mai în vârstă, pe un ton scăzut. Dar Joan Durbeyfield trebuie să bage de seamă să nu îi încolțească malțul în covată¹.

Aceasta era o expresie de prin partea locului, cu un sens anume, dar la care nu se auzi nici un răspuns.

Discuția se lărgi, cuprinzându-i și pe ceilalți, când, deodată, se auziră alți pași traversând camera de dedesubt.

— Au venit la mine câțiva buni prieteni și i-am poftit să le fac cinste, cu prilejul procesiunii de azi! se repezi din nou hangița să folosească formula pe care o ținea gata pregătită pentru nepoțiți, mai înainte s-o recunoască în persoana nou-venită pe Tess.

Chiar și pentru mama sa, prospețimea chipului copilăresc al fetei părea cu totul nelalocul ei printre aburii alcoolului care pluteau aici, în acest mediu în stare doar să adâncească zbârciturile obrazilor celor între două vârste. N-a fost nevoie decât de fulgerarea de reproș din ochii întunecați ai lui Tess, pentru ca

¹ Vechea expresie „a-i încolți malțul în covată” s-ar traduce, aproximativ, prin a avea o fată care să devină mamă înainte de nuntă.

amândoi părinții să se ridice de la locurile lor, terminându-și în grabă berile. Coborâră scările după ea, în vreme ce doamna Rolliver venea, din precauție, în urma lor.

— Fără zgomot, vă rog, dacă sunteți atât de buni, dragii mei! Altminteri s-ar putea să-mi pierd autorizația, să fiu dată în judecată și mai știu eu câte altele!... Noapte bună!

O porniră spre casă împreună, Tess ținându-l de un braț pe tatăl său, iar doamna Durbeyfield de celălalt. La drept vorbind, el băuse foarte puțin, nici un sfert din cantitatea cu care un bețivan inveterat s-ar fi putut duce și la biserică, duminică după-amiaza, fără ca asta să-l împiedice în vreun fel să se închine sau să bată mătânii, dar sănătatea șubredă a lui Sir John prefăcea în ditamai munții neînsemnatele sale păcate de acest soi. Ajuns la aer curat, începuse să calce foarte nesigur, clătînând rîndul celor trei la fiecare pas, de-ai fi zis că acum mergeau spre Londra și în momentul următor spre Bath — ceea ce producea un efect comic, destul de frecvent la oamenii care se întorc noaptea acasă, aduși de membrii familiei. Și, ca majoritatea efectelor comice, în sine, situația nu era chiar atât de comică. Cele două femei își ascundeau cu vitejie eforturile și rezistența la schimbările de direcție, pe cât de bine puteau, atât față de Durbeyfield, cât și față de Abraham și de ele însele. Astfel se îndreptau, târâș-grăpiș, spre casa lor, capul familiei reîncepând, când ajunseră mai aproape, să psalmodieze refrenul său de dinainte, de parcă ar fi vrut să prindă curaj ca să dea ochii cu priveliștea reședinței sale actuale:

— Am un ca-vou de fami-lie la Kings-bere!...

— Sst!... Lasă prostiile, Jack! îi zise nevastă-sa. Că doar n-or fi fost ai tăi singura spiță nobilă în vremurile de demult. Uită-te la ai lui Anktell, și la ai lui Horsey, ba chiar la ai lui Tringham — toți au câte un neam aproape la fel de nobil ca al tău — cu toate că voi ați fost de rang mai mare ca ei, ce-i drept. Mulțumesc lui Dumnezeu, eu una n-am avut niciodată vreo familie de soi și nu am de ce să mă rușinez din pricina asta!

— Nu băga mâna în foc! Judecând după însușirile tale înnăscute — eu unul sunt convins de asta —, voi ați decăzut mai mult

decât oricare dintre noi toți, căci odinioară, ați fost regi și regine în toată legea!

Tess schimbă subiectul, spunând ceea ce în momentul acela era mult mai viu în mintea sa decât orice idee despre strămoși:

— Mi-e teamă că tata n-o să fie în stare să plece mâine cu stupii atât de devreme.

— Eu?... O să fiu pe picioare într-o oră sau două, zise Durbeyfield.

Se făcuse ora unsprezece noaptea până să se culce ai casei și, cel târziu la două, în dimineața următoare, era musai să pornească la drum cu stupii, dacă voiau să-i ducă vânzătorilor din Casterbridge înainte de a începe târgul de sâmbătă — asta fiindcă drumul până acolo era lung de vreo douăzeci sau treizeci de mile¹, desfundat, iar calul și căruța lor erau dintre cele mai încete mijloace de deplasare. Pe la unu și jumătate, doamna Durbeyfield intră în odaia cea mare, unde dormeau Tess și toți frații săi mai mici.

— Bietul om, nu poate pleca, îi spuse Joan celei mai în vârstă dintre fiicele sale, ai cărei ochi mari se deschisese în clipa în care mâna mamei-atinsese clanța.

Tess se ridică în capul oaselor, rătăcită cumva într-un spațiu nedefinit, între vis și această înștiințare.

— Dar cineva tot trebuie să se ducă, răspunse ea. Este deja târziu pentru stupi. Roirea pe anul ăsta se va termina curând, iar dacă îi lăsăm pentru târgul de săptămâna viitoare, atunci n-or să se mai caute și o să rămânem cu ei în brațe.

Doamna Durbeyfield părea depășită de situație.

— Atunci... să se ducă vreunul mai tânăr? Unul dintre flăcăii care s-au arătat atât de săritori după ce au dansat cu tine ieri! propuse ea dintr-o suflare.

— Oh, nu! n-aș accepta pentru nimic în lume! declară Tess cu mândrie. Să le spun tuturor motivul... ar fi atât de rușinos! Mai bine mă duc chiar eu... dacă vine și Abraham cu mine, să-mi țină de urât.

¹O milă = 1,61 km.

Dacă ți-a plăcut, intră pe

www.elefant.ro/ebooks

descarcă volumul și citește mai departe!

